

เทศน์เช้า วันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๕๔

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองแกว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

เราเกิดมาเราปรารถนาความสุขนะ แต่ความสุขของคนหาแตกต่างกัน คุณก็ถ้าความสุขของคนนะเขาบอกพักผ่อน การพักผ่อนนอนหลับเป็นความสุขอย่างยิ่ง เวลาหลวงตาท่านพูดไป นี่เวลานอนหลับสนิทเป็นความสุขของมนุษย์นะ เพราะมนุษย์ได้พักผ่อน ถ้าเรานอนหลับไม่สนิทเราก็กังเพื่อฝัน ยิ่งต่างๆ แต่ถ้านอนหลับสนิทได้พักผ่อน แต่ แต่คนเราเกิดมามันต้องมีหน้าที่การทำงาน มันต้องมีอาชีพ

ถ้ามีอาชีพ เห็นไหม ถ้ามีอาชีพเราต้องมีการศึกษา มีพื้นฐาน ถ้าเราไม่มีพื้นฐานเลย เราจะวินิจฉัยสิ่งที่เราประกอบสัมมาอาชีพได้อย่างไร? การประกอบสัมมาอาชีพแล้วพอเรามาถึงศีลกัน พอเราประกอบสัมมาอาชีพเราก็มีความทุกข์ความยากในการดำรงชีวิต พอดำรงชีวิตไปเราก็บอกนี่มันผิดศีลๆ แล้วมาศึกษาธรรมะ ยิ่งศึกษาธรรมะยิ่งทำให้เก้ๆ กังๆ ทำสิ่งใดไม่ถูกเลย

เวลาคนทำธุรกิจการค้า บอกนี่มันเป็นมุสาๆ มันพูดไม่ได้ๆ ถ้าเราไม่ได้ตั้งใจโกหกเขา แต่เรามีต้นทุนของเราเท่าไร? เรามีค่าป่วยการเราเท่าไร? เราคิดของเราได้ เราคิดของเรานะ เราพูดของเรา แต่ถ้ามันโกหกมดเท็จไปมันก็ไม่สมควรอยู่วันยังค้ำนั้นแหละ แต่ถ้าเรามีเจตนาของเรา เราทำสิ่งที่ดี เห็นไหม นี่เราทำสิ่งที่เป็ณคุณงามความดีของเรา ถ้าคุณงามความดีของเรา นี้คุณงามความดีทางโลก คุณงามความดีทางธรรม

ทางธรรมนะ นั่งเฉยๆ นี่เป็นความดีได้อย่างไร? เวลาคนนะ เวลาเราเห็นพระใช้ไหม? พระเวลาที่มีการบริหารจัดการต่างๆ เราว่าโอ้โฮ พระองค์นี้ดีเนาะ ช่วยทำให้วัดเจริญเนาะ เราไปเห็นพระนั่งเฉยๆ นั่งสมาธิ เอ๊ะ พระองค์นี้ไม่ดีเนาะ พระองค์นี้ไม่ช่วยคนอื่นทำงาน แต่เราไม่เข้าใจเลยว่าการบริหารจากภายนอก กัับการบริหารงานจากภายใน

การบริหารจากภายนอก เห็นไหม เขาบริหารจัดการให้วัดนั้นเจริญรุ่งเรือง รุ่งเรืองขึ้นมาแล้วนะ แล้วถ้าตัวเขาล่ะ? รุ่งเรืองมันเป็นประโยชน์กับสังคม ประโยชน์กับโลก แล้วตัวเราล่ะ? แล้วตัวเราถ้าเราบริหารจัดการความรู้สึกนึกคิดของเราล่ะ? ถ้าบริหารความรู้สึกนึกคิด นี่ถ้าเราเอาความคิดของเราไว้ในอำนาจของเราไว้ได้ เราจะบอกเขา

การบริหารจัดการทางโลก คุณูปการที่บริหารจัดการทางโลกเขาก็ทำได้ เวลาทางโลก เห็นไหม คุณูปการ บริหารธุรกิจเขาเรียนปริญญาโท ปริญญาเอกด้วย บริหารธุรกิจเขาจัดการต่างๆ เขาก็ทำได้ แต่ แต่ถ้าเป็นคนดี คนไม่ดีนะ คนดีเขาบริหารจัดการโดยสัมมาอาชีวะ บริหารจัดการโดยสัมมาทิฐิ โดยความถูกต้อง ถ้าเขาบริหารของเขา แล้วถ้าเขาจัดการโดยมิฉฉาทิฐิล่ะ? นี่มันก็มีของเขา นี่คือการบริหารจัดการทางโลกไป

แต่ถ้าเราบริหารจัดการความรู้สึกนึกคิดเราได้ ถ้าจิตเรา สติเราไม่บริสุทธิ์ เห็นไหม สติของเรามันหลอกตัวเองไม่ได้ไง แต่ถ้าบริหารจัดการมันเป็นตัวเลขทางบัญชีนะ เขาควบคุมทางบัญชี ควบคุมต่างๆ นี่ขาดทุนทางบัญชีกับขาดทุนทางธุรกิจ ขาดทุนทางบัญชี กำไรทางบัญชี ตัวเลขเขาก็แต่งได้ เขาจัดแต่งได้ แต่ถ้ามันผิดศีล สติเราไม่บริสุทธิ์ เรานั่งสมาธิของเรา นี่เมื่อก็เพิ่งทำความผิดมา เมื่อก็เพิ่งโกหกมดเท็จมา แล้วก็มาพูด โห พุทโธ ตัวเลขมันแต่งไม่ได้ไง

ตัวเลขมันแต่งไม่ได้ แต่บริหารจัดการทางโลกตัวเลขมันแต่งได้ ขาดทุนทางบัญชีมันทำได้ แต่ถ้าเราทำความสงบของใจล่ะ? ถ้าเรามีความปกปิดไว้ เรามีอกุศลไว้ มันอึดอัดขัดข้องนะ มันขัดข้องในหัวใจ ถ้ามันขัดข้องในหัวใจ เห็นไหม นั่งเฉยๆ ไม่ได้แล้ว พอ นั่งเฉยๆ มันมีความรู้สึก ความรู้สึกมันติดคั่นในหัวใจ มันทำให้เราร้อน อยู่ไม่ได้ ลูก แต่ถ้าเราสะอาดบริสุทธิ์ มาตั้งแต่ต้นล่ะ? ถ้าเราสะอาดบริสุทธิ์มาตั้งแต่ต้น เรานั่งนะ

นี่คุณูปการเกิดมา กว่าที่จะเกิดมาอยู่ในครรภ์ของแม่ ๙ เดือน ทุกข์ขนาดไหน? นี่เพราะการเกิดมันเป็นความทุกข์ เกิดมาเป็นมนุษย์ยังต้องมีการศึกษา ยังต้องเรียน พ่อแม่ต้องเลี้ยงดูมา กว่า จะเติบโตขึ้นมา แล้วพอเติบโตขึ้นมาแล้วอยู่กับสังคม สังคมเขาจริงจังกับเราหรือเปล่า? สังคมเขาบีบคั้นเราหรือเปล่า? อยู่ในสังคม เห็นไหม แล้วร่างกายนี้มันก็แก่แต่เราไป เราก็ต้องตายไป เป็นธรรมดา แล้วเราก็ต้องไปเกิดใหม่ เราก็ต้องมาซ้ำซาก

นี่ถ้ามันบริหารความคิดใจ ถ้าศิลาบริสุทธิ์มันมีปัญหาของมัน ความรู้สึกนึกคิดในหัวใจ มันจะเกิดขึ้น เกิดขึ้น เห็นไหม คุณถ้ามันผิดศีล มันไม่สะอาดบริสุทธิ์ มันนั่งแล้วมันก็อึดอัด ขัดข้อง มันก็จะลุก แต่ถ้าเรามีศีลของเราบริสุทธิ์ขึ้นมา เรานั่งขึ้นมา เราเกิดปัญญาของเราขึ้นมา นี่มันมีปัญหาใคร่ครวญในชีวิตเรา มันสะท้อนใจนะ ถ้ามันสะท้อนใจนี้ธรรมสังเวช ถ้าเกิด ธรรมสังเวช นี่บริหารจัดการจากภายใน

ถ้าบริหารจัดการจากภายใน เห็นไหม นั่งเฉยๆ แต่เราไปคุณะ โอ้อโฮ พระบริหารจัดการ โอ้อโฮ องค์นั่นคือคตินะ แหม ท่านทำเพื่อความเจริญนะ องค์นั่นไม่เอาไหนเลย นั่งขี้เกียจ โอ้ย หลบ หลีกไม่เอาไหนเลย เวลาหลวงตาท่านพูดถึงหลวงปู่มันนะ ว่าที่ท่านดูแลหลวงปู่มันมา ๘ ปี พอ หลวงปู่มันท่านเสีย นี่หม่อมกะบอกว่

“หลวงตานี้เวลาหลวงปู่มันอยู่เหมือนกับเงาตามองค์ท่านเลย พอหลวงปู่มันเสียแล้วไม่ เห็นเงาหลวงตาเลย”

หลวงตาบอกว่าพอหลวงปู่มันเสียแล้วท่านขึ้นไปบนภูเขาแถวภูพานนั่นนะ ท่านไป ภาวนาของท่าน ท่านปฏิบัติบูชาของท่าน ท่านไปเร่งของท่าน เห็นไหม แต่เวลาพระเขาก็บริหาร จัดการ เขาดูแล นี่มันอยู่ที่จิตใจ วุฒิภาวะสูง-ต่ำขนาดไหน? แต่ถ้าสูงขึ้นมา ถ้าเราเอาใจของเราได้ นี่เรามีหลักมีเกณฑ์ของเราได้ เรบอกเขาได้นะ เรบอกเขาได้ เราสอนเขาได้ แต่ถ้าหลักใจของ เรายังไม่มี บริหารจัดการทางโลก ทางโลกมันยังตกแต่งได้ มันยังมีการฉ้อฉลได้ แต่ แต่ก็เป็น ความดีอันหนึ่ง ความดีแต่ละชั้นแต่ละตอนมันมีของมันนะ

ความดี เห็นไหม ความดียิ่งกว่านี้ยังมีอยู่ เราจะทำความดีขนาดไหน ความดีที่ยิ่งกว่านี้ยังมีอยู่ เราถึงชวนขวยกันใจ ในเมื่อเราก็ทำความดีแล้ว แล้วทำไมไม่ประสบความสำเร็จ? ทำความ ดีอยู่ แต่ถูกกาลเทศะหรือเปล่า? คุณสิคนเขากำลังฉ้อฉลกันอยู่ เรบอกว่เราทำความดี เขามาปิด ปากเลยนะ เราจะทำความดี ความดีมันถูกกาลเทศะหรือเปล่า? กาลเทศะคือว่าสังกมกระแสนั้น แรงแมันเป็นไปอย่างนั้น เราก็ยืนด้านกระแส ทุกข์มากนะ

นี่บางคนบอกทำไมเขาเป็นอย่างนั้น เราพยายามบอกเขาๆ ทำไมเขาไม่เชื่อเรา? นี่มันไม่มี กาลเทศะ เราทำความดีของเรา หลวงตาท่านบอกว่

“ใครจะทำดีทำชั่วเรื่องของเขา เราจะทำความดีของเรา เราจะทำความดีของเรา”

นี่กระแสนั้นแรงเขาก็ไปตามกระแส แต่พอกระแสนั้นหมดไป เขาจะใคร่ครวญเองว่าเขาทำผิดหรือทำถูก แล้วเขาจะหันมามองเราไง มองที่เราขึ้นด้านกระแสอยู่คนเดียว ขึ้นอยู่นี้ ทำความดีอยู่นี้ เขาจะทำดีทำชั่วเรื่องของเขา เราจะทำความดีๆ เวลากระแสนั้นผ่านไปแล้วเขาจะมาดูเองว่าอะไรผิด อะไรถูกนะ

ถ้าอะไรผิด อะไรถูก เห็นไหม นี่ใจพวกเราเวลาชีวิตมันล่วงไปแล้ว เราจะเสียใจทีหลังทุกทีเลยว่าสิ่งนั้นผิด สิ่งนี้ผิด แต่เวลาต่อหน้าทำไมเราห้ามไม่ได้ ต่อหน้าเราจะจัดการความรู้สึกนึกคิดเราไม่ได้ เราจัดการความรู้สึกนึกคิดเราไม่ได้เพราะเราไม่ได้ฝึกฝน เราไม่ได้ทำของเรามา ถ้าเราทำของเรามานะมันจะมีสติ มีปัญญาของมัน มันจะมีวุฒิภาวะ มันฝึกได้

มันฝึกได้ เห็นไหม หลวงตาท่านสอนพระนะ อย่าให้มีหนึ่ง ถ้ามันอยากทำไม่ทำ อยากไปไม่ไป ถ้ามันอยาก เอาสิมึงไปสิกูไม่ไป นี่ความอยากมันไป แต่เราฝืนมันๆ แต่ถ้ามันบอกอยากไปมันก็ไป อยากทำมันก็ทำ มันจะไปเรื่อยๆ มันจะไปเรื่อยๆ แต่ถ้าเราอยาก เราบอกอย่างนี้เป็นความทุกข์ๆ มันไม่ใช่ความพอใจของเรา ไม่ใช่ทำแล้วมันมีความสุขสบาย

การขัดขึ้นกิเลส การขัดขึ้นเรา การฝืนเราคือฝืนกิเลส ถ้าใครได้ฝืนกิเลส เห็นไหม คุณิเวลาน้ำมันมา เขาจะทำเขื่อน ทำฝาย เขาจะกั้นน้ำอย่างไร? เขาต้องชะลอน้ำอย่างไรแล้วเขาถึงจะกั้นน้ำได้ พอกั้นน้ำเขาทคน้ำได้สูงขึ้น นี่มันจะเป็นฝายแม้ว่าๆ เขาต้องการความชุ่มชื้น เขาต้องการให้บริเวณสิ่งนั้นได้รับความชุ่มชื้นจากน้ำนั้น พืชพันธุ์ธัญญาหารมันก็เกิดขึ้น

นี่เราฝืนๆ ของเรา เราฝืนของเรา เราฝืนความดีมันก็จะเกิดขึ้น ความดีความงามของเราจะเกิดขึ้น แต่เราไม่ได้ฝืน เราปล่อยตามมันไป แล้วพอปฏิบัติบอกฝืนๆ เป็นอรรถกถาญาณุโยค อรรถะของใคร? อรรถกถาญาณุโยคของใคร? แต่เราทำความดีของเรา เห็นไหม ถ้าเราฝืนของเรา เราแก้ไขของเรา เราฝืนๆ พอฝืนของเราคือฝืนกิเลส พอกิเลสมันได้การฝืน น้ำได้การทค น้ำได้รับการดูแล พอได้รับการดูแลมันจะเพิ่มความชุ่มชื้นมากขึ้น มันจะเพิ่มจำนวนน้ำมากขึ้น มันจะเป็นประโยชน์กับสัตว์น้ำ เป็นประโยชน์กับต่างๆ

นี่มันเป็นประโยชน์กับใครถ้าเราฝัน? มันเป็นประโยชน์กับชีวิตเรา มันเป็นประโยชน์นะ อริยทรัพย์มันเป็นเรื่องของภายในนะ ความสุขความทุกข์มันเป็นเรื่องของเรา หน้าตาอิม้แถมแจ่มใส แต่ในหัวใจมันอมทุกข์ เห็นไหม แต่ถ้าหัวใจมันมีความสุขของมันนะ หน้าตามันก็พอรับรู้ของมันได้ นิธรรมถ้ามันละเอียด

ฉะนั้น คำว่าละเอียดหรือหยาบเราเอาอะไรเป็นตัววัดล่ะ? นี่มันเป็นความรู้สึก มุมมองไป มุมมอง จริตนิสัยมันต่างคนต่างมา แต่เราทุกคนมุมมองขนาดไหน ก็ต้องความดีที่ดีกว่านี้ยังมีอยู่ ทุกคนต้องดีขึ้น ทุกคนต้องพัฒนาขึ้นเพื่อผลของตัวเอง ไม่ใช่ผลของคนอื่น ของคนอื่นมันหน้าที่ของเขา ของๆ เราคือหน้าที่ของเรา

ทีนี้หน้าที่ของเรา เห็นไหม นี่เราเป็นผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ ถ้าเราปฏิบัติของเราได้มันก็จะ เป็นประโยชน์กับเรา ประโยชน์กับเรานะ เวลาเราน้อยเนื้อต่ำใจ เกิดมาไม่สมกับคนนั้น คนนั้น เขาเกิดมามีอำนาจวาสนามากกว่า คนนั้นเขาเกิดมาสะดวกสบายกว่า นี่ผลของเขาทำมา ผลของเขาทำมา พอทำมาในวิทยาศาสตร์บอกว่าศาสนาเป็นยาเสพติด ทุกอย่างยกให้กรรม อะไรก็ให้กรรม แล้วก็เอาศาสนามาใช้เพื่อประโยชน์ใช้ไหม? ได้แต่ข่มขี้เขาบอกนี่เป็นกรรมเก่า จะต้องยอมให้เราข่มขี้ เราจะเอาเปรียบเขา เราบอกนี่กรรมๆ

เราเอาเปรียบเขานั้นนะ ทุกคนเขามีความรู้สึกนึกคิด คนเรานะเวลามันจนตรอกจนมุมนะ เขาก็ยอมเราได้แหละ แต่ถ้าเขาพัฒนาขึ้นมา เขามีโอกาสขึ้นมา เขาจะรู้ว่าเราดีหรือชั่ว ฉะนั้น เราเอาเปรียบเขาหรือไม่เอาเปรียบเขา ถ้าเราเอาเปรียบเขา เห็นไหม นี่สิ่งนั้นมันมีเวรมิกรรมแล้ว มันสร้างเวรสร้างกรรมแล้ว พอสร้างเวรสร้างกรรมขึ้นไป พอเวลาเราเกิดมาถึงบอกทำไมเราไม่ได้ อย่างเขา ทำไมเราไม่ได้ประโยชน์อย่างเขา

เรายังภูมิใจตัวเรานะ เราภูมิใจมากกว่าเราได้เกิดเป็นมนุษย์ สิ่งที่เราเป็นอยู่นี้เพราะเราได้สร้างของเรามา สิ่งที่เราเป็นอยู่นี้ จริตนิสัย ความเคยชินมันเป็นเพราะสร้างมา ย้ำคิดย้ำทำจนเป็น จริตนิสัย แต่ถ้าใครฝันนะ ถ้าฝันของเราฝันเพื่อให้ตั้งตัวเราได้ แต่ถ้าตั้งตัวเราได้ แก้กเลสได้แต่แก่นิสัยไม่ได้ การแก่นิสัยไม่ได้นะ แก่นิสัยมันเป็นแบบนั้น แต่แก้กเลสได้ นี่การฝันจะแก้กเลส เพราะการฝ่าฝันจะแก้กเลส พัฒนามันขึ้นมา พอจิตมันสงบได้มีหลักมีเกณฑ์ได้ เดี่ยวเราจะใช้ปัญญาของเรา

แล้วพอเราใช้ปัญญาของเราได้ขึ้นมาเนะ ใช้ปัญญาของเราเนะ สิ่งที่เราใช้ปัญญาของเราเนะ ปัญญาคือสัญญา คือสัญญาชาตญาณ คือสิ่งที่เป็นกรรมเก่าทั้งนั้น แต่ถ้าทำจิตเป็นปัจจุบันได้ ทำจิตเป็นสัมมาสมาธิได้ แล้วถ้าเกิดปัญญา ปัญญามันเป็นปัจจุบันธรรม มันเกิดเป็นภาวนามยปัญญา ปัญญาเกิดขึ้นในปัจจุบันนั้น นั่นเป็นปัจจุบันนั้นในธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่จิตใจเราได้พัฒนาขึ้นมาเป็นสัมมาสมาธิ

นี่สัมมาสมาธิเนะ สมถกรรมฐานจะเกิดวิปัสสนากรรมฐาน ถ้าวิปัสสนากรรมฐานสิ่งนั้นเกิดขึ้น เกิดภาวนามยปัญญาเกิดขึ้น เราจะรอบรู้หมด เราจะรู้ว่า มันจะเห็นว่าสิ่งที่เราคิดมา สิ่งที่เราทำมานั้นมันเป็นเรื่องที่จะบอกว่าไร้สาระเลยเนะ สิ่งที่เราทำมา สิ่งที่เราคิดมามันไร้สาระเลย แต่ตอนที่มันยังไม่มีปัญญา นี่มันว่าของๆ กูเก่ง กูแน่ กูยอดเยี่ยมทั้งนั้นแหละ แต่ถ้ามันเกิดสัมมาสมาธิขึ้นมา มันเกิดภาวนาขึ้นมาเนะ สิ่งนั้นไร้สาระๆ ไร้สาระเพราะอะไร? เพราะเราหลงมัน เราติดมันมานานไป

เราทุกข์ยากเพราะมันมาพอแรงแล้ว แต่พอจิตมันสัมมาสมาธิเกิดขึ้นมา มันเห็นภาวนามยปัญญาขึ้นมา มันปล่อยหมดคนะแล้วมันสังเวช มันปล่อยได้ มันวางได้ พอปล่อยวางได้ นี่ภาวนามยปัญญา ปัญญาอันนี้ปัญญาในศาสนา นี่พระพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมอย่างนี้ ครูบาอาจารย์ตรัสรู้ธรรมอย่างนี้ ที่เรามาประพฤติปฏิบัติกัน เราพยายามฝึกกันอยู่นี้ เราฝึกขึ้นมาเพื่อไปถึงจุดนั้นไง แต่ตอนนี้ยังไม่ถึง ตอนนี้นั้นมันเป็นปัญญาอบรมสมาธิ เพราะเป็นสัญญาชาตญาณ เป็นความคิด ถ้าสัญญาชาตญาณความคิดมันเข้ามาล้างใจเราได้ มันเป็นปัญญาอบรมสมาธิ

จะตรีกในธรรมขนาดไหน จะมีปัญญขนาดไหนมันเป็นการกรอง กรองให้ใจเรามันเป็นปัจจุบันให้ได้ ถ้าเป็นปัจจุบันขึ้นมา แล้วเกิดภาวนามยปัญญาขึ้นมา เห็นถึงตรงนั้นปั๊บเนะ ถ้าใครเห็นตรงนั้นปั๊บเนะจะไม่บอกว่าพระสงฆ์พุดรุนแรงเกินไป อารมณ์แรงมาก แรงมากก็เพื่อจะย้ำตรงนี้ จะให้เห็นตรงนี้ พอเห็นตรงนี้แล้วจะเป็นประโยชน์กับคนนั้นเนะ

นี่ธรรม เราแสวงหาธรรมเนะ สิ่งที่ยาบๆ คือจริตนิสัยที่เราทำมา เพราะทุกคนต้องมีอาหารเนะ ทุกคนต้องมีปัจจัยเครื่องอาศัย แต่ถ้าอาศัยแล้วนี้ฝึกใจของเรา ถ้าละเอียดเข้ามา เราควบคุมใจเราได้เนะ เราจะไม่เป็นภาระ จะไม่ทำให้ใครเป็นภาระแล้วเดือดร้อนกับเราเลย คนๆ

นั่นจะทำให้ชีวิตตัวเองไม่เป็นภาระกับตัวเองหนึ่ง แล้วจะทำชีวิตตัวเองไม่เป็นภาระกับคนอื่นด้วย ไม่เป็นภาระกับคนอื่นด้วย เห็นไหม สิ่งนี้เป็นประโยชน์กับเรา

นี่ของขวัญนะ จะสิ้นปีแล้วให้มันจบไป แล้วเราดูชีวิตของเราเพื่อประโยชน์กับเรา ชีวิตเราจะต้องไปอีกนะ ถ้าเรายังไม่สิ้นกิเลสเราต้องเกิดต้องตาย เพื่อประโยชน์กับชีวิตนี้ เอวัง